

Freiberg, Humboldt

dr. Rigó Mihály
okl. erdőmérnök
okl. építőmérnök

Jelen kis írásommal szeretném kiegészíteni korábbi dolgozatomat, amely a mérnökképzésről szól.

Célom kettős:

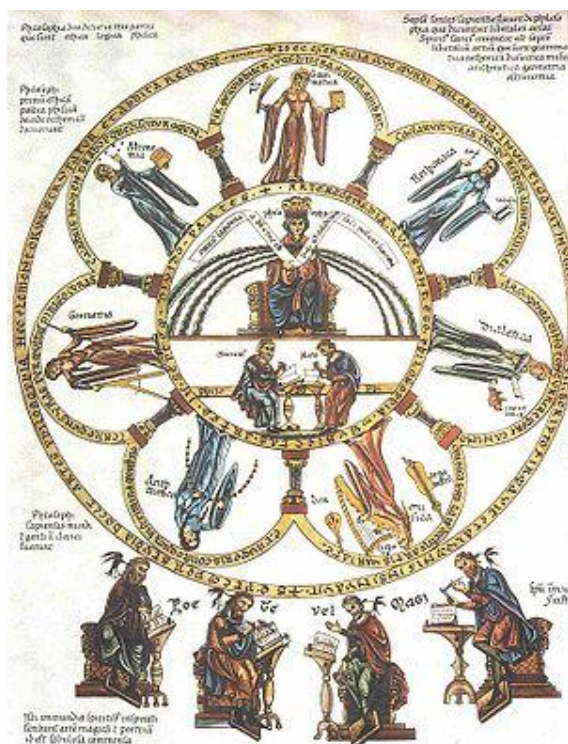
- visszaadni a selmecebányai Akadémia rangját,
- német példát is állítani a hazai felsőoktatási változásokhoz.

A világ felsőfokú oktatási intézményei – amelyeket ma egyetemnek mondunk – igen korán létrejöttek, mely jól látszik az alábbi listából:

- Al-Karauin Egyetem, Fez, Marokkó, alapították 859-ben
- Hunani Egyetem, Changsha, Kína, alapították 976-ban (nem adott tudományos fokozatot)
- Al-Azhar Egyetem, Kairó, Egyiptom, alapították 988-ban
- Bolognai Egyetem, Olaszország, alapították 1088-ban
- Oxfordi Egyetem, Anglia, alapították 1096-ban
- Párizsi Egyetem, Franciaország, alapították 1150-ben
- Modenai Egyetem, Olaszország, alapították 1175-ben
- Cambridge-i Egyetem, Anglia, alapították 1208-ban
- Salamancai Egyetem, Spanyolország, alapították 1222-ben
- Padovai Egyetem, Olaszország, alapították 1222-ben
- Nápolyi Egyetem, Olaszország, alapították 1224-ben
- Sienai Egyetem, Olaszország, alapították 1240-ben
- Coimbrai Egyetem, Portugália, alapították 1285-ben
- Madridi Egyetem, Spanyolország, alapították 1293-ban
- Római Egyetem, Olaszország, alapították 1303-ban
- Pisai Egyetem, Olaszország, alapították 1343-ban
- Prágai Egyetem, Csehország, alapították 1348-ban
- Paviai Egyetem, Olaszország, alapították 1361-ben
- Jagelló Egyetem, Lengyelország, alapították 1364-ben

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Egyetem>

Ezekben általában jogot, teológiát és orvoslást tanítottak, mely kissé részletesebben az alábbi, 1180-as ábrán látható.

Ahogy a világ haladt előre igény keletkezett egyéb tudományok művelésére, olyanokra, amelyeket a fenti intézmények nem tanítottak. Az egyik ilyen tudományterület a műszaki tudományok köre, abból is az egyik legősibb, a bányászat.

A világ első Bányászati Akadémiáját a szászországi Freibergben alapították 1765. november 21-én.

Miközben itthon nemtelen viták folynak a nevek körül, a németek ezt a feladatot így oldották meg:

Technische Universität Bergakademie Freiberg

Tehát méltó mai helyére tették: műszaki egyetem rangot adtak a Bányászati akadémiának úgy, hogy a korabeli nevét is megtartották.

A magyarok Selmecebányán a freibergihez hasonló Bányászati Akadémiát hoztak létre Berg- Akademie zu Schemnitz – Selmecei Bányászati Akadémia néven 1770. április 3-án.

Természetesen folyhatnak a viták arról, hogy mi tekinthető egy Akadémia létesítési időpontjának, és arról is, hogy felsőfokú intézmény volt-e a selmecei 1735-ös alapítású bányatiszt képző iskola. Annál is inkább, hogy sem a selmecei, sem a freibergi

Akadémia felett már nem volt olyan iskola, akkori egyetem, amelyen bányászokat képeztek, ezek voltak legfelül!

Az egyik berlini orvostudományi egyetemet ma is Charité-nek neveznek, bár ma a berlini Humboldt Egyetem része, német módra ismét egyetemnek nevezve.

Nálunk mi miatt nem teszünk így Selmecbánya esetén? Miféle érdekek dolgoznak ez ellen? Miért gyalázzuk meg műszaki múltunkat?

A selmecbányai alapítás 250. évi évfordulójához közeledve rangjára kell emelni a selmeci Akadémiát legalább azzal, hogy történetét kötelező jelleggel be kelljen építeni a hazai műszaki egyetemek (így a BMGE is!) és műszaki főiskolák írott történetébe, hogy ne lehessen a tényeket elhallgatni.

Mondjuk ki végre hivatalosan is: Selmecbányán kezdettől fogva műszaki egyetem működött!

Freiberg ma négy szakterületet visz: a geológiát (geo), az anyagtant (material), az energiát, és a környezetvédelmet.

<http://tu-freiberg.de/>

Az egyetemek másik fajtája a „hagyományos egyetem”, mint pl. a berlini Humboldt Egyetem.

Egyik érdekessége a két iskolának az, hogy Humboldt (1769-1859) Freibergben tanult.

Mai fogalmaink szerint a holisztikus irányultságú természettudós Humboldt bányamérnök is volt, hiszen:

„1791-ben pedig öt havi berlini tartózkodás után a Freibergi bányászakadémiára. Freibergben írta *Florae subterraneae Fribergensis Prodrromus et aphorismi ex*

physiologia chemica plantarum (Berlin 1793) című könyvét is. 1792 februárjától a bányászati osztály elnöke, 1793 júliusába a bayreuthi hercegség bányászati és kohászati ügyeinek vezetője, majd a Fichtel-hegység melletti frank hercegségek főbányamestere lett. Ugyancsak 1793-ban beutazta Felső-Bajorországot, Salzburgot, Salzkammergutot és Galiciát, hogy a sótermelést és a főzést tanulmányozza.”

http://hu.wikipedia.org/wiki/Alexander_von_Humboldt

A világhírű egyetem neve:

Humboldt-Universität zu Berlin

Azaz: Humboldt Egyetem.

Hasonló nálunk a Semmelweis Egyetem, de ilyen lehetne a szegedi Klebelsberg Egyetem is, viselve nevét annak, akinek Szeged az egyetemét köszönheti, ha a mai Szeged nem lenne hálátlan.

Gróf Klebelsberg Kunó (1875-1932.)

http://hu.wikipedia.org/wiki/Klebelsberg_Kun%C3%B3

Mit tanulhatnánk?

1. Németországban van tehát műszaki egyetem és egyetem! Nincs tudományegyetem, mint ahogyan nincs tudománytalan egyetem sem. Ha egyes intézmények nevükben viselik a tudományegyetem megkülönböztetést, akkor a többiére be kell írni a tudománytalan egyetemet, ami nyilván képtelenség. Képtelenség a Budapesti Műegyetemet tudományegyetemi kategóriába rakni, mert nincs ott pl. orvosképzés! A Műegyetem nevében már a gazdaságtudományi jelző is

túlzás, tekintettel arra, hogy a Duna mások partján, vele szemben, ezt alaposabban művelik. A pénzt más módon is oda lehet adni a kiszemelt helyekre, ennek nem kellene a névben megjelenni. Arról nem is beszélve, hogy minden egyetem – alapfeladatként – kutat is! A nem tudományegyetemi rangú egyetemek egyfajta másodrangú egyetemmé tétele megengedhetetlen. Ez egyfajta elfekvő egyetem csoport lenne.

2. A műszaki főiskolákból nem úgy csináltak egyetemet, hogy elkezdtek pl. zenét, jogot, „médiatudományt” tanítani! Vissza kell állítani a műszaki főiskolákat. Meg kell viszont akadályozni azt, hogy főiskolai végzettséggel egyetemi végzettséget igénylő munkahelyek betölthetők legyenek!

3. Csak annyi ideig tanítottak, amennyi időt valóban kért a tananyag. Nem „turbósítottak” oda nem illő tantárgyak beiktatásával csak azért, hogy kiteljen az 5 év. Selmec kezdetben 2, majd 3, végül 4 évig tanította növendékeit.

4. Selmecen az akkori világ leghíresebb oktatói adtak elő. Ma nincs ilyen számban meg ez az előadói minőség, nincs annyi szaktekintély, hogy minden nagyobb város „egyetemét” kiszolgálja. Megengedhetetlen, hogy egy oktató több felsőfokú intézményben alap előadóként szerepeljen.

5. A felsőfokú oktatási intézmények nem voltak a fölös munkaerő elfektetői, nem ezekkel oldották meg az ifjúsági munkanélküliséget.

6. Nem volt fejpénz, de volt minőség. Meg kell szüntetni a tömegtermelést!

7. Tandíj helyett ösztöndíj kell, mint volt ez Selmecebányán is, és van a mai Freibergben is, ha jól tudom. Jó példa ennek mértékére az a tény, hogy pl. Kiss Ferenc volt selmeci erdőmérnök hallgató – később Móra Ferenc által elnevezve: a szegedi erdő atyja - tandíjának nagy részét haza tudta küldeni nagy létszámú, szegény sorsú családja támogatására.

Végül egy freibergeri „érdekesség”!

Napjaink egyik kulcsfogalma **a fenntartható fejlődés.**

Ez a fogalom egy erdészeti alapműben jelent meg 1713-ban.

Megjegyzem: itthon a természetvédelmet eléggé el nem ítéhető módon kisajátították a különféle gazdasági részérdekeket rejtve képviselő ún. zöld szervezetek, akik egyik céltáblája az erdészet.

Az alapmű címe:

Sylvicultura Oeconomica, szerzője pedig H. C. von Carlowitz (1645-1714.)

